

J. Silkāns

FA- BU- LE- NAS

J. SILKĀNS

FABULENIS

J. SILKĀNS

FABULENIS

P/S LATGAĻU IZDEVNĪCEIBA 1955

SATURS

MYUSMERÁ	SUNÁ GAUDŌŠONA
PRINCESÁ	EZELŠ PI VARYS
SĪVA	ŠKŪRSTYNS I DYUMI
BĀRNI	PEIPNĪKS
MŌTÁ I DĀLY	GUNŠGRĀKS
ŌVAKLY	NAKTŠ
PUIKYS VOLŪDA	SASKS
PADŪMNĪKS	SUNŠ
ZORI I SAKNIS	LŌCŠ
DIV MŌJIS	DIV BRŌLI
NAUDYS MOKS I ODOTA	DIV VŌRPYS
SAULÁ I MŌKŪNŠ	CELÁ STŪPS I KŪKS
ZVIERU PARADĪZÁ	KŪRPÁ I VEIZÁ
LOPSYS	GRYUDS STORP DZIERNAKMINIM
ŪDS	GLŌBŠONA
STRAUSS	METEORS I ZVAIGZNIS
SUNŠ I VYLKS	KOLNS I LÁJA
VYLKS	VEPRIS
VYLKS I SUNŠ	ZUTŠ
VIEZŠ	SVEŠINĪKS I SUNŠ
PALOVYS	ÁĻNÁ
CIERCINŠ	VŌRDU AIZKORS
EZELŠ I SILÁ	NAZŌLÁ
ZYLŪNŠ I SKUDRA	PAZUDUŠĪS DĀLS
VYLKU TĪSEIBYS	NABOGS I KŪKLÁ
ŽOGOTYS	SORKONŌ ÁĻNÁ
ZVIERBULI	VACŌ ROGONA
MIERKAČI I AUGLI	AIZKORS
ZVIERU KARS	VYSTA I CŌLI

DZAGŪZIS

GAILŠ I VONOGS

KOZULS PAR DŌRZNĪKU

MIERKAČI

PAPAGAILŠ

KAČŠ

MYUSMERÁ

Raiz mežā auga myusmerá,
Nu vysom sienom skaistōka
Jei beja, i paņ lykōs ka
Par vysom cytom lobōka.

Kai pīns i ašnis beja jei
Tik skaista i tik burveiga,
Sávkurai cytai sientenái
Jei acīs kreit kai skoborga.

Viņ vīna nalaimá —
Navysai vīnkōrša.
Kai kotra myusmerá —
Jei beja indeiga.

Kai skaista myusmerá,
Tik indeiga, tik beistama
Ir daža loba maitiná,
Kam ir tik krōsa vierseja.

PRINCESÁ

Dzeivōja ņaiz princesá,
Zīdāja kai rūžená;
Princš pi jōs atbraucá,
I sáv leidza aizvádá.

Princesi tod dzeiveitá
Kai ļaunō burvá pōrvártá;
Nu princesá
Ir ikdīniška sīvítá.

Taida princesá
Ir kotra sīvítá,
Cikam sovu gūdu jei
Kai kaidu nīku naizgubej.

SĪVA

Kaidam veiram beja
Sīva, dīsgon loba,
Tik ai laiku pōrzameja
Tai jōs vysa doba,
 Ka paṭ mōtá napazeitu
 Sovu eistū maitu.
 Šei ai taidu sazapyňa
 I tam pakaļ skrāja,
Kas tai jālus jūkus dzyna
Kai tū muļkis spāja.
Sīva moku dīvynōja
Izprīcys šū voldzynōja.

Voi nav pamōceiba skaista,
Ka paṭ muļkis sīvu saista?

BĀRNI

Ķaiz bērni golvys kūpā spīdā

I itai sprīdā:

»O, kab bȳtu mȳsim koza,

Koĉ pavysam moza! —

Māš ikkotru dīnu

Dabōtu sāv pīnu,

Cik pateik dzeivu slauktu,

Tod beigtai ōdu mauktu.

Cik lab bez pyuļu gryutu

Tū kozu sajimȳ bȳtu!«

Irā politikī taidī,

Kas kai mozi bērni šaidī

Sajimȳ grybātu sāv vītu

Kai kaidu napeļneitu lītu.

MŌTÁ I DĀLY

Ṙaizi kaidai mŏtái beja
Divi dāly, obi eisti,
Vīns tai pŏrzameja
Ka tŏ vairs i napazeisi:
 Jys ai mŏti narunŏja
 Vaira māli dzymtijā
 Sovu Dīvu lyugtīs gŏja
 Māli, sveši lūceitā.

Var jau bŷt tāv veikals ari,
Tikai na ai Dīvu, mŏti,
I koč taisnojīs kai vari,
Judašs palič apzynŏti.

ŌVAKLY

Ŗaiz beja veiri sovaidi,
Koč vuiceiti,
Kai ōvakly.
Jī sovu dzymtū pajāmá —
Kū nūdává,
Kū pōrdává.
Niku par tū sajāmá.
Paṭ mōtis skaistō volūda
Jīm lykōs, navā pareiza
I dereiga.

Ta nadūd, Dīvs, ka palyktu
Tu, draugs, par taidu ōvaklu,
Kas sovu māli atmastu
I sevi itai nūlīgtu!

PUIKYS VOLŪDA

Āraizi puikam pazatyka
Kaida cyta izruna,
Ka paņ mōtāi sapraņņ lyka
Runōņ kai paņņ runova.

Daudzi jaunu vōrdu rodōs —
Kas tūs vysus mināņņ spāņņ! —
Pīmāra deļ, kai tys vodōs,
Tāva vītā beja tāņņ.

Varbōņņ puikys sovvaleiba,
Varbōņņ vaineigs cyts vāļ kas,
Ka jam mālā rodōs ūkeiba,
I tī naleidzā nikas.

Tei vāļ nīka līta bōtu,
Ka tik puika dora tai,
A ka lelō tūpaņņ dora,
Navar izpraņņņ tō nikai.

PADŪMNĪKS

Nazkod vīnam padūmnīkam
Padūms beja kotram nīkam —
Voi nu veiram, voi nu sīvai, —
Klōt kai čyuska bej Īvai:

Kū i kai, i kod var darāt,
Šudiņ, reit voi moža pareit.
A kod pošam gōzās mōja,
Padūma jys nazynōja.

Bīži ļaudim dzeivī godōs,
Ka deļ ūtra padūms rodōs,
A kod pošam vajag taida,
Nav tod glōbīnā nikaida.

ZORI I SAKNIS

Ķaiz zori lapni palyka
I tai iz sakņom runova:
»Tōs viņ pa zāmi rakņojūt,
Ni zyna tōs kō, ni kō prūt.
 Tik dzeivoj zāmá sakneitōs —
 Ni rádž tōs kō, ni rádž kas tōs,
 Na tai kai mās, kas snādzomās
 Pec saulis gaismys myužēigōs.«
Tai stymbyns zorim atsoka:
»Tys taisneiba, kas taisneiba,
Viņ naaizmierstit jiuš niu tō,
Ka sakneitá vysmozōkō
 Maņ paleidz taišni turātis
 I gōdoj ai kū borōtis!
 Bez sakneitōm mās sakolstu,
 I kai tod gaismu baudeitu.«

Irā lapni cylvāki.
Šaidim zorim leidzeigi:
Jī nūnycynoj vysus tūs,
Kas strōdōdami iztur jūs.

DIV MŌJIS

Nazkod beja divi mōjis:

Vīna lapna, bogota,

Ūtra kai iz vystys kōjis

Bej pavysam naboga.

 Tá pamosam lapnō mōja

 Tukšineica palyka,

 Mozō pazaplašynōja

 I par lelu izauga.

Ejmūt laikam lapnō mōja

Jau pavysam panyka,

Acim radzūt būji gōja.

Jo tī bārni nadzyna.

 Beigōs lapnō mōja kliva

 Klusa tai kai kopsāta,

 Ūtra cīneibu sāv giva,

 Tymā dzeivá skanāja.

Vīnā mōji vyss pagryma,

Naglōbami izgaisa,

Ūtrā jauna dzeivá dzyna,

Saplauka i zīdāja.

Tyspaṭ nūteikūt pi ļaudim —

Vīni celās, cyti grymst,

Vīnus nanūspīž ai draudim,

Cyti poši glāvi lymst.

NAUDYS MOKS I ODOTA

Naudys moks ŗaiz odotu
Tai zamynō i lyka:
»Tovu nīka »dōrgumu«! —
Nav vārtš tei groša plyka!
Cyta līta maņ,
Kai moni,—
Nauda čaukš i skaņ
Kai zvoni.
Patš nu tīsys nazynu,
Kū spieju i kū varu,
As ai sovu vierteibu
Augstōks vāļ par caru...«
Odota tod jam
Tai soka:
»Patīnai,
Žāl maņ tevá, moka.
Kab na maná odotys,
Kas kūpā tevi šyva,
Ni tu bŷtu tu niu tys,
Ni nauda táv tik tyva.«

Ir naudinīks kas strōdnīku
Par mozu nīku tur,
A, ka sacāť taisneibu,
Patš nadar it nikur.

SAULÁ I MŌKŪŅŠ

Mōkūņš ņaiz pret sauli stōja

Lapnu runu valī klōja:

»Redzit, redzit, kū as varu! —

Pošu lelū saulis varu

Savoldu kai kaidu nīku,

Kod tai prīškā sevi līku.

Voi na as tá leitu syutu?

Kas bez leita jiusim bŷtu?»

Mōkūņš daudz vāļ kō tai peitu,

Ka tū viejenš naaizdzeitu,

Tod šam saulá sacāť lyka,

Preteim tai, kod mōkūņš tyka.

»Kō tu plotīs tá kai maita,

Kas gryb liktīs jauna, skaista?»

Viejenš saucá, »voi tu moni?—

Tevá nacīnej pať goni.«

Godōs cylvāki tai plotōs,

Nu tīm cyti valī krotōs

Saprašť lykdami, ka veľti

Irā kaisāť acīs smāľti.

ZVIERU PARADĪZĀ

Āraizi zvieri sadūmōja
Paradīzi īreikōt,
Vysi kūpā nūrunōja
Lelu svātku goldu klōt:
Runōts — dareits —
Stōv klōts golds,
Ir iedīnš captš i vōreits,
Irā solts.
Kas sād pi golda,
Kas mīlastu tī ītur?
Sād tī, kas volda,
Zvieri plieseigī... a cyti kur?
A cyti radzami tī ar:
Tūs goldā caltus manāņ var,
Kur tūs nūtisoj.

Ir cytā zāmī taida tīsa:
Ka naspiej kolpōņ, apāsta teik mīsa.

LOPSYS

Lopsys cīži vilteigys,
Tū vysi labi zynom:
Na ņaizi viņ pec krōpšonys
Tōs prūm nu sātom dzynom.
 Gadājās, ka otkon jōs
 Tik labi izalyka,
 Ka asūt bīdris lobōkōs:
 Pi sātys putnim tyka.
A leidz kū draudzeibená sōcās —
Nu putnim spolvys napalyka.

Voi pīkreiņ, napīkreiņ tu tam,
Ir pavuiceiba taida,
Ka dzeivá sātys putynam
Ai lopsu nav nikaida.

ŪDS

Ŗaizi ūds
Dūmōdams, ka gūds
Lels jam dūts:
Ŗaudīs čárt,
Ašni dzárt,
Vysur kōji spárt.

Dažam cylvākam
Ir pa omotam
Jau na lobōkam.

STRAUSS

Ir putyns, saucās strauss,
Jys skrīt, nav gauss,
Kai tik brīsmys viersā drōž,
Tai jys smiļktīs golvu bōž.

A voi ta cylvāki
Par strausu gudrōki,
Kai brīsmys — acš cīž mīdz
I poši sevā aizalīdz?

SUNŠ I VYLKS

Ķaiz sunš iz mežu drūši gōja
Nu vylkim beitis nadūmōja.
Tik lelu dūšu sevī juta,
Ka nazabeitu paņ nu smuta.
 A kai tik vylku īraudzāja
 Tai dreiņiņki iz sātu skrāja,
 Tī vysim līlājās i teicās,
 Kai jam pa mežu labi veicās:
Kod jys iz vylka viersā ticš,
Tod tam paceli nūbāgļ licš.
A kai jys nabadzeni sitš,
Ka vylks varbūt jau guļ kur kritš.

Kai suni līlmaneigi šaidi
Ir mēsīm cīļvieceni taidi.

VYLKS

Kaidis vylks ņaiz beja sprŭstā ticŝ

Tik tik kŭ golvu nanŭlicŝ.

Jys vysim svāti apgolvōja:

Ka niu bŷŝ drŭsa kotra mōja,

Jys vuŝku vaira na aiz tikŝŭt

I jārim taipaŝ mīru likŝŭt.

Kab nabŷtu tik naidinīku! —

Jam gŭdu plieŝŭt ņaizi liku.

Cik-nacik dīnu naprogōja,

Vylks otkon zŭbus tacynōja

Sāvkotram otkon viersā bruka,

Kas laikā nu jō naaizmuka.

Kas vylks ir bejŝ tys vylks i palikŝ,

Tys myuŝam cytim mīra nalikŝ.

Tī vysi vylka sŭliejumi

Ir vīni glumi mōniejumi.

Ir mŷsim varys veiri taidi,

Nu kurīm veļti loba gaidi,

Jŭs vysi dŭtī nŭleigumi

Ir vīni lāti pōrprotumi.

VYLKS I SUNŠ

Ķaiz vylks pi suná skrāja
Tam zini paviestāja, —
Kas mežā ir par jauku dzeivi,
Ķik tī var justīs drūši, breivi.
 Sunš zinái nūticāja,
 Iz mežu aizlakstāja.
 Tik kas jam ļóvā dzeivóť tá? —
 Tū dreizi vylki saplāsá.

Tai izīt cylvākam,
Kas nūtiť tam,
Ka dzeivá lobōka
Tī, kur ir breiveiba.

VIEZŠ

Viezš rōpōja
I dūmōja,
Cik labi ir iz prišķu tikṭ,
A na iz vīnys vītys niṭṭ.
Tik tō jys
Namanāja, ka
Iz prišķu nagō tagadeṇ,
A trausās atspriekleṇ.

Tai godōs, cylvāki it ačgōrni
Bet dūmoj: dorom pareizi.

PALOVYS

Ķaiz tyka kulta labeiba
I vieteita.
Kod palovys,
Nu gryudim atšķiertys,
Pa gaisu lidināja,
Tōs dūmōja,
Ka tōs
Ir pošys vierteigōs,
Kam nūzeimá
I svors iz pasaulá.
A patiseibā palovys,
Koč augši caltys — palik palovys.

Daudz vīglprōteigi cylvāki
Ai taidu paņ ir apzini.

CIERCINŠ

Vīns ciercinš labi dzeivōja,
Tai dzīdōja, tai dzīdōja,
Ka vysī koki skanāja,
Jys mīrā ai tū nabeja.
 Sáv dzeivis syltuma
 Tik daudzi gribāja,
 Ka korstūs palnūs īskrāja;
 Ai vysu dzīsmi izgaisa.

Ir cylvāki
Kai ciercini,
Kas dzeivis korstūs palnūs tveikst
I neikst.

EZELŠ I SILÁ

Ezelš labi pīzaiedš,
Raiz sprīdā:
Nu silis vaira naäšš jys,
I sili apleik svīdā.
Leidz ai sili bareiba
Ōrā byra,
I nabogs bodā myra.

Godōs, cylvāks seits
Sōc vysu smōdāt,
Gryb cytu lobumu
I dzeivi nabadzeibā beidz.

ZYLŪŅŠ I SKUDRA

Ŗaizi zylūņš sateik skudru,
Dūd jys padūmu tai gudru:
»Kō tu maņ zam kōjom maisīs?
Nūst nu celá ōtri taisīs!

Voi ta naredzi, kas asu,
Cik as lelu bolku nasu?
Cytaidi ai sūli teišu
Zámī tevi īmeideišu.«

Skudra atbiļđ: »As tok ejmu
Na pa tovu, a pa sovu
Stidzeni, kū īstaigovu
Tá jau tyukstūtš Ŗaizis gōju.

As kod sovu dzeivi taisu,
Voi ai tū táv staigōtš maisu?
Koč as bolkys napanastu,
Kurs cyts munu nostu nastu?

Tu jau sova svora ari
Vīnu dali násť tik vari,
A as nasu taidu nostu,
Zam kō cyti голу rostu.«

I patīsi, voi ir nu svora
Tikai tys, kū lelēš dora?
Dažs mozs dora dorbu seiku,
Kas tū lelū līktu leiku.

VYLKU TĪSEIBYS

Raiz augstō vylku padūmá
Tai vīnbalseigi nūlámá:
Niu zvierim tīseibys
Ir vysim vīnaidys;
Kai vylkim vuškys äšt,
Tai vuškom vylkus pläšt,
Tū vylki labi zynōja,
Ka vuškys nikod nabeja
Ni plieseigys,
Ni beistamys,
Partū itaidu lykumu
Jī turāja par taisneigu.

Mýsim pīšķiertys
Tik naporostys tīseibys,
Ka pošys tōs —
Vyszamōkōs
Lelý sameida —
Ka napalīk vairs cylvāka.

ŽOGOTYS

Āraiz mežā žogotys,
Ai ziņom bogotys,
Apleik skraidāja
I vysys baidāja.

Zynoms, kaida nicieja
Tōm ziņom ticāja,
Par kū tī čačyno
I mālis tacyno.

Viņ vīni ļaunami
Bej žogot-jaunami:
Ka vairs nav dzeiveibys,
Nicik nav breiveibys.
Ir iz vītys nīkšona,
Na iz prišķu tikšona,
Ka tai tōļōk veikšūtis,
To dreiz vyss beigšūtis.

Labi ka vylkōs nailgi
Tī pļōpōjumi pailgī,
Jōs vonogs pamanā,
Iz mežu aizdzenā.

Kai taidys žogotys
Ir pļōpu kulis bogotys,
Kas apleik skraidelej
I ļaudš baidelej.

ZVIERBULI

Zvierbuli

Kai zvierbuli, —

Tu vari jūs cik gribi rōṭ.

Ni oruši,

Ni siejuši,

Tī mižu kultu pyrmī klōt.

Tai cyta tauta vasala,

Ni ordama,

Ni sādama,

Ād svešu maizi nagausa.

MIERKAČI I AUGLI

Mierkačim ņaiz pīderāja
Taidi augļu krōjumi,
Ka tūs apāstņ navarāja,
Cik ni grauzá cīteigi.

Lela augļu dalá pyva,
Tūmār muni mierkači
Saprasšonys naīgiva,
Cik tī bŷtu dereigi.

Tikai laikā vajadzātu
Pazadalāt jīm ai tīm,
Tai mās bādu narádzātu
Vairs ai auglim pyvušīm.

Kab tī dōrgī augli pyutu
Vīneiģi pi mierkačim,
Nalaimá váļ moza bŷtu,
A pyust tī i pi cylvākim.

ZVIERU KARS

Ķaiz zvieru vadūņš sadūmōja

Ai cylvākim vāst karu,

I lely zvieru bori gōja

Pret ļaudim sajimt varu.

A cylvāki tūs sagaidāja

Ai guni naparostu

I dreiži karu padarāja

Par zvierim smogu nostu.

Zvieri teišam nazynōja,

Deļkō teik karā dzeiti.

Jūs vadūņš vōrdzynōja,

Paņ naborōja seiti.

Dīvainōkīs tys,

Ka jī par vōrdzeibu

I boda dzeivi

Paņ nōvī »gōja breivi«.

Tá rōdīs pavuiceiba lika,

Tū zvieri nasaprota —

Taids vadūņš jōnūkrota.

SUNÁ GAUDŌŠONA

Ŕaiz sunám sātā dabōda,

I jys iz mežu gōja.

Tī vylku rodni satyka

I vylkim leidz gaudōja.

Jam tagad lykōs rīšona,

Ir sprosta suņu bŕšona,

Kam cīži moza vierteiba.

Vot cyta līta kaukšona!

I līkās, sunš šys grybātu,

Lai cyti kai jys dareitu.

Kab vītā sovys rīšonys

Jī pōrītu pi kaukšonys.

Tik cyti suni dŕmōja,

Ka kaukšona nav lobōka

Kai vacūs tāvu rīšona,

I tai pi sova palyka.

Tik nailgi suneitš šys

Ai vylkim mežā gaudōjis,

Vylki jū tai lŕbāja

Ka vysai dreiži apreja.

Tai izīt i tīm gōjiejim,

Tīm tāva sātys riejiejim,

Aizbraukdami svešumā,

Jī aizīt tīņō zudumā.

EZELŠ PI VARYS

Kaidis ezēļš ŗaiz pi varys tyka,
Tū skali vysim sajušt lyka,
Ka »padeveigī« nasaprota,
Deļkō iz jīm tai muti plota.

A ezēļš, būdams prōta vōja,
Būt vysu gudrōks napōrstōja
I tik cik nabadzenš tū spāja,
Jys kotru vysaiž pavuicāja:
Kai školys dorbu lobōk piļdāt,
Kai bārna sirdi stuņdōs siļdāt,
Kai arť, kai ecāt, sātu kūpt,
Kai taisāt mōjis, zivš upī lūbt,
Tai ezēļš godim skaidrōja,
Bez jāgys, prōta reikōja.

Tai reikojās daudz augstu veiru:
Ai ezeleiša prōtu teiru
Jī cytus tik pi dorba stota,
A sova dorba nasaskota.

ŠKŪRSTYNS I DYUMI

Ŗaizi škūrstyns sadūmŃja,
Ka jam mŃja
JŃsylda pa sovam
Tai kai ŗovam
JŃzaryupej ir par ŗaudim
Koč ai draudim.
Vysu pyrms jys dyumus,
Dareidams tik dryumus,
Cik tik molka,
Őrā nalaistŃ sŃka.
Kaidis tam vysam lobuma beja, —
MŃja palyka kai reja.

Taipaŗ daŗi varys veiri
Dyumus tikai taisa.

PEIPNĪKS

Ķaizi kaidis sāv jumtu klōja
I tī peipāt, sadūmōja,
Ka ai guni navā nīki,
Atgōdynōt tū ir liki.

Veirs tys jau na pyrmū ķaizi
Beja pōdrūss napareizi, —
Šķaiz dyumūs būjī gōja
Na viņ jumts, a vysa mōja.

Uzmaneibys, draugi muni,
Nav nikod par daudz ai guni,
A iz jumta, skaidra līta,
Gunái nav nikaida vīta.

GUNŠGRĀKS

Ķaiz aizadaga kaida mōja,
Tū dzāstu lobprōteigi gōja
Daudz gūdeigu i drūsu veiru
Ai draugu mīlesteibu teiru.

Beja, zynoms, tī i taidi,
Kam cytu vaimanys i vaidi
Kai saprasšona beja sveši,
Par laimi taidi beja reši.

Nu gunš tī kai nu pošys nōvis
Tai apdūmeigi molā rōvās,
Ka naviņ gunī naīskrāja,
A stōvā tī, kur navā vieja.

Kū mūsu laikūs taidi dora,
Kam pītryukst varūneibys gora:
Tī nagūdeigu mozdūšeibu
Izteic kai lelu varūneibu.

NAKTS

Kaidu nakt̄ nakt̄š līlājās.
Ka lobōka par dīnu,
I, cik spāja, cīnājās
Par sovu gūdu, cīņu:
 Mienesi tei atzyna
 Par sauli vierteigōku
 Daudzi vinnāt̄ gribāja
 Ai malōšonys mōku.
Tymā laikā sōcá aust̄,
Dīna tyvynōtīs.
Dīsgon malu ausīs spraust̄,
Naktái lamts bej stōtīs.

Godōs vyltu profiti,
Kas nu malym dzeivoj,
Cikam nu tīm cylvāki
Poši atsabreivoj.

SASKS

Sasks ņaiz slozdā ticš,
Jau bŷtu golvu licš,
Jam rodi tī i draugi tá, —
Nu slozda ōrā izlaidá.

Seņ saska pādi izgaisa,
Tik smoka ilgi palyka,
Tei tai vysapleik smirdāja,
Ka dažu lobu sirdāja.

Ir cytim taidi tykumi,
Ka naleidz tī vairs lykumi.
Kū dāvá sprŷstā likšona,
Kod vīgla ōrā tikšona.

SUNŠ

Dažs sunš —
Kai gunš,
Kod saiminika sīnu
Sorgoj nakti, dīnu.
A kū
Par tū
Jys sajem sāv kai olgu?
Viņ koklā volgu.

Daudz cylvāku ir ari,
Kū šam pīleidzynōt vari.

LŌCŠ

Kam lōci teikt?
Maņ nav tys prōtā nōcš,
Bet lōča dorbu veikt
Var tikai lōcš.

 Raiz dzeivōja kaidš lōcš,
 Tō najustu a ni,
 Kab nabȳtu jys sōcš
 Plāst vacaini.

Ti lauku īreikōt,
Kur agrōk beja mežš,
Kotrs naspiej i turklōt,
Kam lelōks spāks ir svešš.

 I voi tō naradzom vāļ māš,
 Ka vacainá jau zeļ,
 Ka veļti ryukoj lapsinis
 I lōci dzeļ?

Lōcš palik lōcš,
Paņ vylks jō naaiznāšš;
Kū raizi sōcš,
Tū jys da gola vāšš.

Tai cylvāks uzjiemeigs
Var daudz kō izdareit,
Tam beigōs lauri deigš,
Nu kō var krūni peit.

DIV BRŪLI

Ŗaizi beja divi brōli.
Cikam kūpā dzeivōja,
Ādā obi maizi, sōli
Cīži labi satyka.

 Kaidu vīnu ļaunu Ŗaizi
 Jaunōkīs iz piļsātu, —
 Lai cik bȳtu napareizi, —
 Nūgōja par burlaku.
Kod pec laika brōli tykōs,
Jaunōkīs taidis lapnys lykōs:
 Sevi niu par gudru stota,
 Vacōkō vairs nasaprota
I tik smolkus vōrdus mola
Bez sova satura i gola.

Nadūd Dīvs, ka daudzi
Aizmierst sovu dzymtū draudzi!

DIV VŌRPYS

Ŗaiz divi vŏrpys beja
Kotrai sovaidŏka seja —
Vīna augši cālā golvu
Tai kai dyžan dŏrgu bolvu,
Ūtra golvu zamu līcá,
Tai kai verdziná i nīcá.

Tai pi cylvākim jau ari
Divi golvys rādžāṭ vari:
Tukšū — augši gaisā caltu,
Pylnū — dŏrgŏku par zaltu.

CELÁ STŪPS I KŪKS

Celá stŭps řaiz golvu rĭzá,
Zalám kūkam preteim grĭzá:
»Pazaver, kū spieju, varu! —
Rōdu ceļu vysim garu.
Tu tá tik par veļti plotĭs,
Aizānojūt celá skotus.«
Kūks jam atbĭldāja ari:
»Tĭsa — ceļu rōdāt vari,
A voi patš tu ceļu zyni
Voi koč řaizi tu tŭ myni?
Tai kai celá molā stōvi;
Leidzynojĭs tu ai grōvi,
Vāļ tai pastōviejš tu pyusi,
Nĭceigōks par grōvi kliusi,«

Godōs dzeivĭ mŭsim taidi —
Celá rōdeitōji raibi,
Kuri, ejmūt dzeivis ceļu,
Zyna tik par zalta teļu.

KŪRPÁ I VEIZÁ

Ŕaiz kŭrpá sōka veizi nycynōṭ,

A sevi itai cyldynōṭ:

»Kam šaida veizá dar? —

Ai tū ni doncōṭ var,

Ni gūdāṭ ar.

Natai kai as,

Kur nūteik balleitis,

Tī cauri sytu pazūlis.«

Jai veizá atbiḷḷ tai:

»Ir tovai lileibai

Moz loba tai kai tai:

Pi dorba cik tu áj,

Kur ar ci sáj,

I vyspōr, kŭ tu spáj?

Ni mežā brauṭ,

Ni gūvi slauṭ,

Viṅ gaisu jauṭ.«

Varbŷṭ, ka zynoma

Ir taisneiba

Tam, kŭ veizá sacāja.

GRYUDS STORP DZIERNAKMINIM

Āraiz gryuds storp dziernakminim teik
I neik,
A akmini jam īgolvoj,
Ka atbreivoj
Šī jū nu tō
Vysļaunōkō.
A kas deļ gryuda var vāļ ļaunōks bīt
Kai tys, ka jiut
Patš sevi saberžam
I pazustam.

Tai daudz kū dzeivá berž,
Leidz cylvāks pōrzavierš.

GLĒBŠONA

Ķaiz kaids sleikst,
Jau spāki seikst,
Kod jū grōb
I kaimiņš glōb.
A par tū,
Ka glōbā jū,
Glōbiejam
Ir jōdiņ tam.

Lai cik loba glōbšona,
A voi nav krōpšona,
Kod par svešu dzeiveibu
Ir jōdūd breiveibu?

METEORS I ZVAIGZNIS

Āraiz meteors pa gaisu skrāja
Tī gaiši, gaiši aizmirdzāja.
Ļaudš meteoru apbreināja
I kaidu laiku slavynāja:
»Ak, tovu spūžū gaismu taidu!
Voi tū nu zvaigzņom lai mās gaidom?«
A kas ža tōļok ai tū tyka?
Šys meteors iz zāmi kryta
Tai kreitūt lelu dūbi syta,
I meteora gaisma vysa
Tik paņ kai vīnā mirklī dzysa.
A voi to zvaigznis mirdzāt stōja,
Kod meteors tōs aptymsāja?

Tai nūteik ļaužu dzeivī ari,
Ka dažu izlākuli vari
Tu dziedāt slavejom par liku,
A dorba veiru sauc par nīku.

KOLNS I LÁJA

Kolns ʀaiz golvu rīzā,
Lájai uzmaneibu grīzā:
»Kas nu tevá loba?
Poša doba
Tevi sūdiejusá
Zamu nūlykusá.
As sávkotru dīnu
Golvu augši slīnu,
Daudzi lītu radzu,
Kū táv rádžāṭ sadzu.«
Atbiļḁjam tai lája:
»Taisneiba táv beja,
Ka as mozōk radzu,
Tik as zámi sadzu,
Kas ļaudim ražu dūd.«

Kolns ir, zynoms, skaista līta,
Viņ nav vīta,
Kas ai sovu ražu
Naradeitu bažu.

VEPRIS

Ņaizi vepris buļvūs tyka

I tōs nažālōdams roka

Tai ka vogys napalyka.

Pamanā tū gons i soka:

»Ka tu dōrzu ōrā miezsi;

Kū ta, vepreī, zīmā iessi?«

Vepris atbiļd: »Moza bāda!

Kas lai zīmai dzeivi lāda?

Laiki atgōjuši taidi:

Nazyni, kō reitā gaidi.«

Vāļ daudz reitu vepram nōcā,

I tys palyka kai plōcā.

Cytim cylvākim tai godōs,

Kas nu vepra prōta vodōs.

ZUTŠ

Āraizi beja zutš sovaids,
Tam lykums nalīdzá ni kaids
Sáv leidzeigijam priškā leiš,
Tū izsmīķ, nycynōķ i neišķ.

Jys vysur vīgli cauri leida.
Nikaida teikla nazabeida,
Čikam zutš tys голу-golā
Nūzabeidzā sovā olā.

Kai tys zutš vejeiķs taidķ
Ir daķķ kundzenš slaidķ
Sáv leidzeigijam priškā teiķ.

SVEŠINĪKS I SUNŠ

Āraizi kaidam svešinīkam
Godos garom sunām it.
Šys tū jemās na pa nīkam,
A jau dīsgon ļauni rīt:

»Ak tu, nūlōpeitis dipi,
Kō tāv vajag itá kleiš?
Kam tu smōdāj sātys kipi?
Voi ta boda nazabeiš?»

Cylvāks pazeist suná dobu,
Kluseidams it garom tam.
Sunš, tū rádžādams, ai lobu
Jau līk mīru cylvākam.

Tai ai cylvākim ir ari,
Jī tāv dreīžōk mīru līkš
Ka tu klusai pacīst vari
Vysu, kas tāv saceits tikš.

ÁĻNÁ

Ŕaizi kaidam gadājās
Modernijā áĻnī tikṭ.
Valny par tū breinōjās,
Kai var jam tī napatikṭ.
 Jū na tikai kotlā turā,
 A paṭ ladā saṭdāja
 I par breivu, kai ni kurā
 Vāṭ ai zāmi apbārā.
Lai tik darāṭ vaineigu,
Kaulus lauzá, daudzāja
I pa zāmī gulūšu
Nōvis daṅci doncōja.

Tai ka līcinīks tam dzeivs,
Aizgōjṣ jys vāṭ kopā nav
I ka tagad elpoj breivs,
Bṽṣ nu áĻnis izsprucṣ caur.

VĒRDU AIZKORS

Ņaizi kaids tai ūtru lyka:
»Beņdā, trokīs, nūdeviejs,
Zaglis, laupeitōjs!...« i tyka
Daudz kō cyta pīminiejs.

I na breinums, ka jys prota
Ūtru nūlikļ tai kai tá,
Jo patš beja taidis iz mota,
Kai jys ūtru nūsaucá.

Itai bīži blieži dora:
Kaids jys patš, tai ūtru sauc
I tam cylvākam nu bora
Saprasšonu bīži jauc.

NAZŌLÁ

Kaidā sātā nazōlá
Tai plidājās i plauka,
Ka tei, likās, pōrjámá
Jau trešu dali lauka.

Saiminīks tik breinojās,
Nu kō tai vara taida —
Ni tōs sāja, kūpá kas,
Ni leidzā ceiná kaida.

Varāja tū revāṭ, rauṭ
I vysaiž cytaiž neidāṭ.
A lai beidzīs paṭṣ tu kaut,
Tei napōrstōja speidāṭ.

Tys vāḷ bȳtu vyss nikas,
Ka nazōlá viṇ augtu,
Kab tei sātōs labeibys
Tik ļauni nanūžṇaugtu.

Cylvāku natryukst tá;
Paṭ daža loba tauta
Ir kai ļauna nazōlá,
Kaut poša Dīva ļauta.

PAZUDUŠĪS DĀLS

Ņaizi kaidam tāvam beja
Dāls, taidš sovaidnīks,
Lykōš jam ka irā dzeja
Krāms aiz ceplā līks.

Školā sovu školōtōji
Sōka pavuiceīŅ
I ai ļaunu vodōtōji
Vīglai sazapeīŅ.

Dālam veins pi sirdš tai lypa
Dzīsmái plašijai,
Ka tū tricā, cikam klupa,
Pōrzadevīs tai.

Tod taipaŅ kai na vīns Juda,
Na vīns nūzīdznīks
Dzimtinái i tāvam zuda
Itys sovaidnīks.

Mōceiba tá bŅtu šaida —
Judai bŅŅ nav gūds,
Kotru nūpeļneitis gaida
Voi paŅ nōvis sūds.

NABOGS I KŪKLÁ

Ŕaizi kaidam nabogam
Vīna prīca beja,
Prīca tei, ka pīdar jam
Kūklá seņ-seneja.

Kur i kai ni jam
Šymā dzeivī gōja,
Vysi vysod dzierdājam:
Jys kūkli skandynōja.

Tūmār dažim cylvākim
Skanis napatyka,
Itai kūkleitái tod jī
Aprauņ steigys lyka.

Tai i mýsu dzimtinī
Teik dzeja izneideita.

SORKONŌ ĀĻNĀ

Āļnis irā vysaidys,
Natryukst ari sorkonys.
Lai kai cytā mūceisīs,
Itā zynoms, kai tāv iņ:
 Dauzās, lauzās, nogus mauķņ,
 Iudini ai guni jauķņ,
 Lai nu tevā pataiseiņ,
 Kū ap pierstu var apteiņ.
A, ka gors tāv nasaplakņ,
To i dzeivu zāmī rakņ,
Tod tu sauksi: »Nōvā, āj,
Dreižōk mani atpestāj!«

Āļnis jau ir vysaidys.
Vysys āļnis brīsmēigys,
A tei āļnā sorkonō,
Nacylvāku radeitō.

VACŌ ROGONA

Zámis molā dzeivōja

Vacu vaca rogonā,

Kas zōleitis taisāja,

Daudzi ļaužu indāja.

Myra vysī tureigī,

Kas jai beja beistami,

Myra i tī nabogī,

Kas jai lykōs šaubeigi.

Tūŗaiz kaidis jai pajāmá

I pošai indi īdává,

Nu tei ļaunō váceitá

Poša kōjis atstīpá.

Vīns jau navar ilgstūši

Pōrvaldāt par pasauli,

Ir i cyti ragaini,

Kas grybātu par vadūni.

AIZKORS

Voi nazyna kaidis teatri?
Pyrma kai sōkṭ izrōdi
Tī prīškā aizvalk aizkoru,
Lai narōdamū nūslāptu.
 Tik aktīri pa caurumu
 Var pazavārṭ iz publiku,
 A pošu kotra kusteiba
 Teik paslāpta aiz aizkora.

Tai, dora tautu vadūni,
Kod reikoj ašná izrōdi
Jī vysu sliep aiz aizkora
Nu dzeļža voi paṭ tārauda.

VYSTA I CŌLI

Ŗaizi cōlim izalyka,
Ka vysta namōk kaš,
Tod tei pavuiceita tyka,
Kai gryudu vairōk raš.
 Cōli vīns par ūtru lyka
 Icik gudrus padūmus,
 Vīnam traktorš napatyka,
 Cytam vajag kombaiņus!

Ai vīnu vōrdu vystai
Pec cōļu sprīduma
Kaš vairs navarāja vys tai,
Kai leidz šam tū darāja.
 I kas to golu-golā
 Nu tō vysa izgōja?
 Tik tys, ka cōļu molā
 Bodā vysī izmyra.

Pi cylvākim jau ari
Tai atsagadāṭ var,
Kod vuica zāmis-dari
Na tī, kas zāmi ar.

DZAGŪZIS

Ņaiz beja dzagūzeišu pōrš,
Kas dzeivōt beja dīsgon kōrs.

Ītaseits tīm perekleits,
Pavysam gleits,

I bareibys

Pec patykys.

Viņ beja tukšs šys perekleits,

Kai satrykusa neits,

Jī poši apleik skraidāja,

Ni dāja tī, ni perāja,

Tik sovys ūlys īmátá

Gon tī, gon tá.

Kas tod nūtyktu,

Ka vysu cytu nabūtu?

Dzagūzeišu pōrš

Tū saprast beja vōrs.

I tai tys dzeivi veļ,

Patš najāgdams, kō deļ.

Taids pōrš storp cylvākim var bīt,

Kas gryb tik pošlobumu giuļ,

Deļ taidu pasaulš var izzuļ,

Kam bārnu deļ nav jōpakusļ.

GAILŠ I VONOGS

Ķaiz gailš kaidš beja cīži

Lapns palicš,

Ka jam pi kōjom pīši,

Par vysim pōrōks jys!

Gailš izgōzš kryutš,

Vysapleik staigōja

Cik varā pīzapyutš,

Iz sātys dzīdōja:

«Nīkō as nazabeistu,

As kotru sakautu,

Kas tik pi maná leistu,

Dzeivs valī naspruktu!»

Bejš-nabejš, kur nu viersa

Jū vonogs sačārā,

Ka dzīsmá aizamiersa,

I prūjom aiznásá.

Tai nūteikūt pi grāku

Ai kotru cylvāku,

Kam lapnums vairs par spāku,

Tū redzi pīveiktu.

KOZULS PAR DŌRZNĪKU

Ķaiz zvieri dŌrzu ģtaisāja
I vysakŌ tģ pģstatāja —
Gon grģziņu, gon kŌpustu,
Gon vysu cytu dŌrzŌju.

Lai kģptu tģ i sorgŌtu,
Ķģ ģcālā par dŌrznģku
Na cytu kģ
Kai kozulu.

Šys kozuls dorbā gŌja
I tai tģ vysu apstrŌdŌja,
Ka tŌ, kŌ apāstģ napaspāja,
Ai leikŌm kŌjom sameidāja.
Tai ka nu zvieru dŌrza tŌ
Tģm napalyka a nģkŌ.
Viņģ kozuls svātkus svināja
I sovā bŌrdā smģgnāja.

GodŌs cylvāki,
Kai kozuly,
Kas cytu loba naģāloj, —
Kģ napģvŌc, tģ samaitoj.

MIERKAČI

Ķaiz mierkačim kaidis paglaimōja:

Nu šim cylvāki ir cālušis.

Tod jī sadūmōja,

Ka dzeivōt tai kai ļaudš tī iš.

Par vadūni sāv izlasāja

Jī kaidu vacu šakalu,

Sāv religeji īstatāja

Ai lelu skaitu dīvaklu.

It vysu mierkačeiši

Kai ļaudim gribāja,

Viņ prōtená, tō teiši

Jīm drusku pītryuka.

Vyss ačgōrni tik gōja,

Ka golu-golā nūtyka

Kū daudzi paregōja:

Jī vysu nūsprōga.

Mierkačim par cylvākim

Ir veļti sevi vāršt,

A cylvāki par mierkačim

Var vīgli pōrzavāršt.

PAPAGAILŠ

Beja ņaiz na vīnkōršs gailš,
A gon eistyns papagailš,
Kas runōt labi prota,
Jam slavá beja plota.

Cyti putineni jū
Cīži cīnāja par tū,

Gūdūs aicynōja,

Kur tys lobprōt gōja.

Tik līta tei, —

Voi papagailš ir jōslavej,

Ka vysur, kur ni skriejš,

Tūpať ir penteriejš?

Var atsagadāť tai

Ai dažu lobu,

Kas sevī sarádž

Dzejnīcisku dobu.

KAČŠ

Pīteik tikai dalikt rūku
Kača mugorai,
Kai jys izceļ tū kai lūku,
Āsti leidza tai.

To jys rūzōs, to jys mūzōs,
Lai tū smeļ voi peļ;
Kačš jau vysod palik kačš:
Patš sāv āsti ceļ.

Kur tu taidu liksi lītā,
Poša »As« kam pyrmā vītā?

